

FK|Finanssialan Keskusliitto
FC|Finansbranschens Centralförbund

KRAVEN FÖR EXAMINA INOM SEKTORN FÖR INVESTERINGSTJÄNSTER

Grunderna, strukturen och kraven för examina

Den svenskspråkiga versionen baserar sig på den finska versionen **24.6.2010**
17.12.2009

VIKTIGT MEDDELANDE TILL SVENSKSPRÅKIGA TENTANDER

Denna svenska språkversion av examenskraven baserar sig på dokumentet *Sijoituspalvelualan tutkintojen vaatimukset – Tutkintojen perusteet, rakenne ja vaatimukset*. **Om olika språkversioner eventuellt är motstridiga gäller de finskspråkiga examenskraven.** Man bör kolla datumen på titelsidan.

Alla tentamensfrågor görs upp på grundval av det finskspråkiga studiematerialet. Därefter görs en svensk språkversion som baserar sig på den finska texten. För det mesta är det frågan om en översättning, men inte alltid. Till sakinhåll och andemening ska den svenska språkversionen dock motsvara den finska.

Studiematerialet är angivet i kapitlen *Studiematerial* under respektive delområde. För det mesta finns materialet tillgängligt enbart på finska. Till den del svenskt material existerar ges en kort kommentar. Det svenska material som direkt motsvarar det finska är närmast formell lagstiftning och Börsstiftelsens guider.

Till den del man eventuellt använder alternativt studiematerial, till exempel rikssvenska böcker eller kompendier som använts i förberedande kurser, ska man komma ihåg att innehållet och betoningarna sannolikt inte helt motsvarar innehållet i examenskravens studiematerial. Den ekonomiska teorin är naturligtvis densamma oavsett språk. Lagstiftning, regelverk, institutioner och ekonomisk historia varierar från land till land. För APV-tentamina ska man vara förtrogen med det som gäller Finland. **Annat studiematerial än det officiella läses således på eget ansvar.**

Då man läst finskt studiematerial kan den korrekta svenskspråkiga termen ibland vara annan än man tänkt sig. Terminologicentralen TSK:s databas för facktermer är en högklassig källa till fackterminologi och dess korrekta översättning. Kolla gärna på webbadressen <http://www.tsk.fi/tsk/sv> > Bank- och finansterminologi > Sökning för ekonomisk terminologi. Databasen innehåller både översättningar och ofta också korta förklaringar till facktermerna.

GRUNDERNA FÖR EXAMINA

Målsättningarna med Finansbranschens Centralförbunds APV-examina inom sektorn för investeringstjänster

Finansbranschens Centralförbund (FC; fi. Finanssialan Keskusliitto, FK) upprätthåller och utvecklar examenssystemet inom sektorn för investeringstjänster. Systemet består av två examina: 1) examen i placeringsärenden (fi. sijoituspalvelututkinto) och 2) placeringsspecialistexamen (fi. sijoitusneuvojan tutkinto). Lagstiftningen om värdepappersföretag förutsätter att värdepappersföretagets ledning är kompetent för sitt uppdrag och har behövlig yrkeskunskap. Dessa kontrolleras då myndigheterna överväger huruvida koncession kan beviljas. Av enskilda arbetstagare i finländska värdepappersföretag krävs däremot ingen auktorisering eller annan examen, med undantag för börs- och derivatmäklare. Personalen inom sektorn för investeringstjänster behöver i sitt arbete en mångsidig kunskap från olika discipliner såsom finansiering, nationalekonomi, företagsekonomi, redovisning och juridik. Till följd av detta har Finansbranschens Centralförbund slagit fast de examenskrav som ställs för personalen i företag som tillhandahåller investeringstjänster. Dessa examina är en del av Finansbranschens Centralförbunds självreglering varmed man eftersträvar upprätthålla och utveckla branschens anseende samt personalens i värdepappersföretag högklassiga kunnande.

Examen i placeringsärenden (Sijoituspalvelututkinto, APV1)

Examen i placeringsärenden är ett ansett och bland branschföretagen erkänt sätt att påvisa det kunnande som krävs i uppgifter relaterade till värdepapperstjänster. Kraven för examen är mångsidiga och de täcker grunderna för olika kunskapsområden som behövs i nämnda arbetsuppgifter. Kraven för examen är indelade i sju ämnesområden, varav de tre första behandlar marknads struktur, företagsekonomi samt finansiella instrument. Därefter behandlas de tjänster som tillhandahålls placerarna samt de procedurregler som gäller tjänsteproducenten. Här betraktas förhållandena ur tjänsteproducentens synvinkel. Då det gäller investeringstjänster läggs huvudvikten vid kapitalförvaltningstjänster, det vill säga placeringsfonder och individuell kapitalförvaltning, samt vid försäkringstjänster. I examenskravens sjunde avsnitt betraktas såväl beskattningen som familje- och arvsjuridikens grunder ur placerarens synvinkel.

Placeringsspecialistexamen (Sijoitusneuvojan tutkinto, APV2)

Målsättningen med placeringsspecialistexamen är att fördjupa och utvidga den kunskap som erhöles i examen i placeringsärenden. Examensstrukturen och den ämnesvisa indelningen motsvarar desamma i examen i placeringsärenden. Placeringsspecialistexamen kan avläggas enbart av dem som redan tagit examen i placeringsärenden.

Eftersom denna examen är en fortsättning på examen i placeringsärenden utgår kraven från antagandet att man redan behärskar det centrala innehållet i examen i placeringsärenden. Kännedom om detta innehåll kan därmed krävas för att lösa tentamensuppgifterna. Kursmaterialet uppdateras regelbundet. Vi strävar efter att utarbeta frågorna i placeringsspecialistexamen på ett sådant sätt att tentanderna trots förändringar i materialet är likställda. Vi rekommenderar dock tentanderna att gå igenom på nytt och uppdatera sina kunskaper även i de problemställningar som krävs för examen i placeringsärenden.

Målgrupp för examina

Examen i placeringsärenden (APV1)

Examen är riktad till alla personer i värdepappersföretag, banker och försäkringsbolag som arbetar med kundtjänst samt till personer som önskar få en överblick över hur värdepappersmarknaden fungerar och om de tjänster och produkter som där erbjuds.

Placerings specialistexamen (APV2)

Examen är i första hand avsedd för personer som har krävande kundtjänstuppdrag på värdepappersmarknaden, såsom placeringsrådgivare med kundkontakter och kapitalförvaltare. En typisk examinand betjänar kunder till exempel i privatbanks- eller kapitalförvaltningsenheten.

För portföljförvaltare som svarar för placeringsbesluten anknutna till kapitalförvaltning rekommenderar vi till exempel CEFA- / CIIA- / CFA-examen.

Avläggande av examina och de allmänna grunderna för utvärdering av tentamen

Examina avläggs som skriftliga prov, vars datum och tentamensplats fastställs årligen. Av deltagare i tentamen för placerings specialistexamen förutsätts godkänd prestation i examen i placeringsärenden. Finansbranschens Centralförbund ordnar inte förberedande utbildning. Deltagande i tentamen förutsätter inte deltagande i dylik utbildning. I praktiken har de flesta tentanderna före tentamen dock deltagit i någon förberedande utbildning. Vardera examen betygsätts enligt skalan godkänd / underkänd. Tentanderna delges också sitt personliga poängtal.

Kunskapsnivåer som krävs i examina (se bilaga 1 för noggrannare information)

Examenskraven framställs i detta i detta dokument genom att indela kompetensen i fyra olika nivåer enligt den kognitiva kunskapsnivå som krävs. Syftet med denna indelning är att underlätta förberedelsearbetet inför tentamen samt att bistå vid planeringen av förberedande kursprogram. Inom varje ämnesområde har ett eller två delmoment definierats som viktigare än andra delmoment. Vi eftersträvar följa beskrivningen så noggrant som möjligt då vi utarbetar tentamensuppgifterna. Uppgifterna kan vara (och många uppgifter är de facto) lättare än man kunde kräva utgående från maximinivån för kraven.

De fyra kognitiva kunskapsnivåerna:

- A Analysnivån
- B Tillämpningsnivån
- C Förståelsenivån
- D Minnesförmåga

STRUKTUREN FÖR EXAMINA INOM SEKTORN FÖR INVESTERINGSTJÄNSTER

Delarna i examina

Vardera examen består av sju olika ämnesområden som alla avläggs på samma gång. Då examen avläggs har indelningen i sig ingen betydelse. Vi strävar dock efter att fastställa en sådan poänggräns att godkänd prestation krävt grundkunskaper inom alla ämnesområden.

Av dem som avlägger placeringsspecialistexamen krävs de grundkunskaper inom respektive ämnesområde såsom de definieras för examen i placeringsärenden. Då kraven för placeringsspecialistexamen delvis kan överlappa kraven för examen i placeringsärenden, krävs djupare kunskap i den senare examen. Den kognitiva kunskapsnivå som krävs (kravnivå) har antecknats vid beskrivningen av respektive ämnesområde.

Ämnesområdena för examen är:

- 1. Nationalekonomi och finansmarknadens struktur**
- 2. Företagsekonomi**
- 3. Finansiella instrument och placeringsobjekt**
- 4. Placeringsfonder och kapitalförvaltning**
- 5. Försäkringssparande och långsiktigt sparande (LS-sparande)**
- 6. Lagstiftning om tillhandahållande av investeringstjänster, myndighetsnormer och självreglering**
- 7. Beskattning av placeringar samt familje- och arvsrättens grunder**

EXAMENSKRAV

1. NATIONALEKONOMI OCH FINANSMARKNADENS STRUKTUR

1.1 Målsättningar

Examen i placeringsärenden

Examinanden ska förstå grundterminologin och -teorierna i nationalekonomin samt kopplingen mellan samhällsekonomin och finansmarknaden. Målsättningen är att examinandena omfattar de grundbegrepp med hjälp av vilka hon kan hålla sig á jour med och förstå aktuell ekonomisk information.

Placeringsspecialistexamen

Examinanden ska utöver föregående förstå de centrala makroekonomiska begreppen och med hjälp av dessa förstå hur förändringar i verksamhetsbetingelserna påverkar aktiemarknaden. Som exempel kan nämnas centralbanksaktioner, reglering och inflation. Man ska även känna till hur den internationella ekonomiska utvecklingen påverkar Finlands ekonomi och prissättningen av finländska värdepapper.

Examinanden bör kunna ta del av ekonomisk information och på basis av denna klargöra för kunden vad de samhällsekonomiska förändringarna kan innebära för kundens placeringsverksamhet.

1.2 Innehållet i kraven

Ämnesområde	Kravnivå	
	APV 1	APV 2
I Nationalekonomi	C	B
- Grundbegrepp		
- Ekonomiska system		
II Priset bestäms av efterfrågan och utbud	C	B
- Prisbildning		
- Efterfrågan och utbud		
III Arbetsmarknaden och inkomstpolitiken	C	C
IV Finansmarknadens struktur	B	A
- Penningmarknaden		
- Masskuldebrevsmarknaden		
- Aktiemarknaden		
- Valutamarknaden		
- Derivatmarknaden		
- Avveckling av affärer		
- Förmedlare av finansiering, organisationer, banker, försäkringsinrättningar, övervakning		
- Placeringsfonder		
V Kapitalförmedling	D	B
- Bankernas verksamhet		
- Riskhantering		
- Kreditgivning		
- Övriga tjänster		
VI Internationell ekonomi	C	B
- Världsekonomin, EMU och EU		
- Utrikeshandelns betydelse		

- Sambandet mellan internationella marknader		
VII Offentlig ekonomi: skatter och tjänster	C	C
Statens ekonomiska roll		
- Hur staten ingriper i ekonomiska händelseförlopp		
- Finans- och penningpolitikens grundbegrepp		
VIII Det ekonomiska kretsloppet	C	C
- Makroekonomi		
- Bruttonationalprodukten		
IX Produktionstillväxten och levnadsstandarden	C	C
X Konjunkturväxlingarna	C	B
- Arbetslöshet		
- Inflationens orsaker		
- Inflationens inverkan på finansmarknaden		
XI Penningpolitiken och finansmarknadsintegrationen	C	B
- Penningpolitikens utgångspunkter		
- Strukturen i euroområdets ekonomi och finanssystem		
- ECB:s penningpolitiska strategi		
- Hur penningpolitiken verkställs		
- ECB:s penningpolitiska verktyg och inverkan på finansmarknaden		
- Finlands Bank i eurosystemet		

1.3 Studiematerial

Examen i placeringsärenden (APV1)

- Tikkanen, Ensio – Vartia, Pentti: *Taloudellista pääomaa. Johdatus kansantalouteen*. Helsingfors: Taloustieto Oy, 2007, 6:e förnyade upplagan. ISBN 9789516284630.
- Kontkanen, Erkki: *Pankkitoiminnan käsikirja*. Finva, 2009, 2:a förnyade upplagan. Kapitlen 1, 2.2, 3 och 8. ISBN 978-952-5684-13-1.

Placeringspecialistexamen (APV2) dessutom:

- Pekkarinen, J. – Sutela, P.: *Kansantaloustiede*. WSOY, 2007, 9:e–12:e upplagan. Kapitlen 8–11 (8. Rahapolitiikan ja finanssipolitiikan perusteet, 9. Inflaatio, 10. Avoin kansantalous ja talouspolitiikka, 11. Euro ja talouspolitiikka). ISBN 9789510274361.

Notera: Boken finns också på svenska som Pekkarinen, J. – Sutela, P.: *Nationalekonomi*. 3:e upplagan, 2001. Boken finns att tillgå enbart som e-bok (www.ellibs.com). Förlagets representant meddelar att det skett avsevärda förändringar i den finskspråkiga boken efter den nyaste översättningen till svenska, speciellt mot slutet av boken. Eftersom innehållet är olika rekommenderar vi inte den svenska upplagan. (Eventuellt kan den användas för att kolla den svenska motsvarigheten till grundläggande begrepp och termer.)

- Kontkanen, Erkki: *Pankkitoiminnan käsikirja*. Finva, 2009, 2:a förnyade upplagan. Kapitlen 4, 6, 9 och 12–15. ISBN 978-952-5684-13-1.
- Euro ja Talous: *Rahoitusjärjestelmän vakaus*. Senaste specialnumret. Texten kan laddas från Finlands Banks webbplats www.bof.fi > Suomeksi > Julkaisut > Euro & talous > Rahoitusjärjestelmän vakaus. Texten finns enbart på finska.

2. FÖRETAGSEKONOMI

2.1 Målsättningar

Examen i placeringsärenden

Examinanden ska förstå följande företagsekonomiska grundbegrepp: bokslutsanalys, företagets resultat- och balansräkning samt de centrala relationstalen.

Placeringsspecialistexamen

Utöver innehållet i föregående examen ska examinandena förstå de företagsekonomiska verksamhetsprinciperna, kapitalstrukturens inverkan på företagets resultat, korrigerigering av bokslutsuppgifter, IFRS-standarden samt de centrala relationstalen jämte tolkningen av dessa.

2.2 Innehållet i kraven

Ämnesområde	Kravnivå	
	APV 1	APV 2
I Företagets basfunktioner	C	B
- Investeringsberäkningar		
- Finansieringsbeslut		
II Bokslutsanalys och dess bakgrund	C	B
- Definition av bokslutsanalys		
- Källor till bokslutsinformation och lagstiftning		
- Användare av bokslutsanalys		
- Information som skapas på aktiemarknaden		
- Samhällsekonomisk information		
III Korrigerigering av bokslutsuppgifterna	--	C
- Korrigerigering av resultaträkningen		
- Korrigerigering av balansräkningen		
- Inverkan av den förnyade bokföringslagstiftningen		
IV De centrala relationstalen och tolkningen av dessa	C	A
- Lönsamhet		
- Soliditet		
- Likviditet		
V Kassaströmsberäkningar och tolkningen av dessa	--	D
- Kassaströmsberäkningar samt uträkning och tolkning av kassaströmsbaserade relationstal		
VI Marknadsbaserad bokslutsanalys	B	A
- Centrala relationstal		
- Kopplingen mellan bokslutsinformation och aktieavkastningar		
- EVA		
- Hur olika vinstbegrepp reflekteras i priserna		
- Marknadens reaktion på publicering av bokslutsinformation		
VII Statistisk analys av relationstal	--	B
- Grundläggande antaganden		
- Konkursprognostisering och kreditvärdighet		
- Klassificering av relationstal		
VIII IFRS-bokslutet	--	B
- IFRS- (IAS-) standarden		

2.3 Studiematerial

Examen i placeringsärenden (APV1)

- Ikäheimo, Seppo – Lounasmeri, Sari – Wallden, Risto: *Yrityksen laskentatoimi*. WSOYPro, 2009. Kapitlen 1–6. ISBN 9789510363515.
- Knüpfer, Samuli – Puttonen, Vesa: *Moderni Rahoitus*. WSOY, 2009, 4:e upplagan. Kapitlen 5, 8 och 10. ISBN 9789510358771.

Placeringsspecialistexamen (APV2) dessutom:

- Ikäheimo, Seppo – Lounasmeri, Sari – Wallden, Risto: *Yrityksen laskentatoimi*. WSOYPro, 2009. Kapitlen 9, 14 och 15. ISBN 9789510363515.
- Kallunki, Juha-Pekka – Lantto, Anna-Maija – Sahlström, Petri: *Tilinpäätösanalyysi IFRS-maailmassa*. Talentum, 2008. ISBN 9789521412516.

3. FINANSIELLA INSTRUMENT OCH PLACERINGSOBJEKT

3.1 Målsättningar

Examen i placeringsärenden

Examinanden ska vara bekant med den finländska värdepappersmarknadens struktur och verksamhet i huvuddrag, olika investeringstjänster samt centrala placeringsinstrument och deras risker och förväntade avkastningar. Dessutom ska man känna till och förstå de ur placerarens synvinkel mest centrala relationstalen som mäter avkastning och risk. Man bör kunna ge råd till privatplacerare i frågor som gäller olika placeringsobjekt.

Placeringsspecialistexamen

Utöver föregående förutsätts djupare förståelse av hur de inhemska och internationella aktiemarknaderna fungerar. Man bör vid enskilda placeringsbeslut vara kapabel att tillämpa ekonomisk information om värdepappersmarknaden och relationstal som producerats vid bokslutsanalys. För att kunna skapa sig en bild av enskilda aktiers korrekta värde ska man dessutom känna till företagsvärderingens grunder.

Man ska även känna till standardiserade derivat samt grunderna för OTC-derivat, förstå riskerna förknippade med olika derivatstrategier och kunna vägleda kunden i användningen av derivatinstrument.

3.2 Innehållet i kraven

Ämnesområde	Kravnivå	
	APV 1	APV 2
I Finansiella instrument, egenskaper och prissättning	B	A
- Aktier		
- Masskuldebrevslån		
- Optioner och konvertibler		
- Övriga finansiella instrument		
II Grunderna för placeringsverksamhet	B	A
- Grundbegrepp vid placering i aktier		
- Avkastning och risk		
- Diversifiering		
- CAPM och avkastningskravet på eget kapital		
- Placeringsstrategier		
- Marknadseffektivitet		
III Grunderna om derivat	C	B
- Derivatbörser		
- Grundbegrepp för optioner och andra derivat		
- Olika derivatprodukter		
IV Prissättning av derivat	D	B
- Värdering av optioner		
- Faktorer som påverkar värdet av futurer		
V Användning av derivat	--	C
- Grundstrategierna		
- Riskhantering med hjälp av derivat		

VI Rän-te-pla-cer-ingar	B	A
- Penning- och kapitalmarknaden		
- Värdering av instrumenten		
- Avkastning, risk och likviditet		
- Riskmått		
- Direkta rän-te-pla-cer-ingar		
- Rän-te-fon-der		
VIII Fö-re-ta-gsvär-der-ing	--	B
- Behov av och grunderna i företagsvärdering		
- Ofta använda värderingsmodeller		
- Avkastningskravet på kapital vid företagsvärdering		

3.3 Studiematerial

Examen i placeringsärenden (APV1)

- Knüpfer, Samuli – Puttonen, Vesa: *Moderni Rahoitus*. WSOY, 2009, 4:e upplagan. Kapitlen 1, 2, 4, 6, 7 och 9. ISBN 9789510358771.
- Nasdaq OMX: *Opi osakkeet*. Hela guiden. Nyaste upplaga som finns att tillgå före tentamen. Guiden finns inte på svenska.
- Nasdaq OMX: *Opi optiot*. Kapitel 1. Nyaste upplaga som finns att tillgå före tentamen. Guiden finns inte på svenska.
- Börsstiftelsen: *Hur väljer jag rän-te-pla-cer-ing?* Senaste version som finns att tillgå före tentamen. Guiden kan erhållas från Börsstiftelsen eller laddas ned från dess webbplats www.borsstiftelsen.fi > Guider.

Placerings-specialistexamen (APV2) dessutom

- Nasdaq OMX: *Opi optiot*. Hela guiden. Nyaste upplaga som finns att tillgå före tentamen.
- Kallunki, Juha-Pekka – Martikainen, Minna – Niemelä, Jaakko: *Ammattimainen sijoittaminen*. Talentum, 2008, 6:e upplagan. Kapitlen 5–7. ISBN 9789521410901.

4. PLACERINGSFONDER OCH KAPITALFÖRVALTNING

4.1 Målsättningar

Examen i placeringsärenden

Examinanden ska känna till placeringsfondernas verksamhetsprinciper, olika fondkategorier och fördelar och nackdelar med fondplaceringar jämfört med direkta placeringar. Man ska kunna söka information om placeringsfonder, känna till grunderna för fondevaluering och för placeringsbeslut kunna utnyttja de relationstal fonderna rapporterar. Man ska även känna till grunderna för beskattningen av fonder och andelsägare.

Placerings specialistexamen

Utöver föregående ska examinanden förstå de vanligaste portföljförvaltningsprinciperna – aktiv och passiv, absolut avkastning / relativ avkastning samt kategorisering av fonder enligt placeringsstil. Man ska analytiskt kunna evaluera fondverksamhet i Finland och i EU-länder och förstå de strukturella skillnaderna mellan fonder som säljs i Finland (SICAV-fonder med bolagsstruktur / avtalsmässiga fonder i enlighet med direktivet om placeringsfonder samt specialplaceringsfonder). Man bör kunna ge råd vid fondvalet i enlighet med kundens risktolerans- / avkastningskravsprofil samt hjälpa kunden vid jämförelse av olika fonder. Detta förutsätter analytisk förmåga att tolka relationstal som används vid fondjämförelser.

4.2 Innehållet i kraven

Ämnesområde	Kravnivå	
	APV 1	APV 2
I Placeringsfonder	B	A
- Verksamhetsprincip		
- Fondkategorier		
- Hur placerar man i fonder?		
- Fondbolagets administration		
- Avgifter		
- Övervakning av fonder och fondlagstiftning		
- Fondinformation		
- Grunderna i beskattningen av fonder		
II Portföljförvaltningen i fonder	C	B
- Förvaltningsstilar: aktiv/passiv portföljförvaltning		
- Relativ avkastning / absolut avkastning		
- Användning av derivat och aktielån vid portföljförvaltning		
- Placeringsbegränsningar stipulerade i lagen om placeringsfonder		
- Uträkning av fondvärdet och specialfrågor i anslutning till detta		

III Relationstal och fondjämförelser	C	A
- Mätning av fondens avkastning och risk		
- Avkastnings- och riskmått som presenteras i Fondrapporten		
- Relationstal som rapporteras enligt Finlands fondförening rf:s rekommendation (TER, Tracking Error, omsättningshastighet osv.)		
- Hur relationstalen utnyttjas		
- Fondjämförelser (betygsättning av fonder)		
IV Placeringsverksamhet och kapitalförvaltning	D	B
- Kollektiv kapitalförvaltning		
- Diskretionär kapitalförvaltning		
- Livscykelänkande i placeringsverksamhet		
- Placeringsstrategier		
- Placeringsbeteende		

4.3 Studiematerial

Examen i placeringsärenden (APV1)

- Börsstiftelsen / Finlands fondförening: ”*Placeringsfondsguide*”. Senaste version som finns att tillgå före tentamen. Guiden kan erhållas från Börsstiftelsen eller laddas ned från dess webbplats www.borsstiftelsen.fi > Guider.
- Puttonen, Vesa – Repo, Eljas: ”*Miten sijoitan rahastoihin.*” WSOY, 2007, 4:e förnyade upplagan. ISBN 9789510335413.

Placeringsspecialistexamen (APV2) dessutom

- Kallunki Juha-Pekka – Martikainen, Minna – Niemelä, Jaakko: ”*Ammattimainen sijoittaminen*”. Talentum, 2008, 6:e upplagan. ISBN 9789521410901
- Malkiel, Burton G.: *Sattuman kauppaa Wall Streetillä*. Talentum, 2008. Kapitlen 5–7, 10–11 och 14. ISBN 9789521412417.

Kommentar: Bokens originaltitel är *A Random Walk Down Wall Street*. Den torde vara tillgänglig i större bokhandlar.

5. FÖRSÄKRINGSSPARANDE OCH LÅNGSIKTIGT SPARANDE (LS-SPARANDE)

5.1 Målsättningar

Examen i placeringsärenden

Examinanden ska känna till försäkringens samhälleliga funktion, motiven till att risker försäkras och vem försäkringssparande lämpar sig för. Dessutom ska man vara bekant med grunderna för den lagstadgade sociala tryggheten i Finland och hur denna kan utvidgas med hjälp av frivilliga försäkringslösningar.

Tentanden ska vara bekant med såväl spar- och placeringsförsäkringar som baserar sig på beräkningsränta som fondförsäkringar samt frivilliga pensionsförsäkringar jämte beskattningen av dessa.

Vid placeringsrådgivning ska tentanden kunna ge kunden vägledning och information då denne gör upp en plan för långsiktigt sparande. Då kunden har för avsikt att påbörja ett avtal om långsiktigt sparande ska tentanden känna till egenskaperna hos LS-sparande och de placeringsinstrument som lämpar sig för detta. Man ska kunna klarlägga helhetssituationen för kundens sociala trygghet och på grundval av denna ledsaga och ge råd hur denna sociala trygghet med bästa möjliga produkter kan utvidgas. Man ska ur kundens synvinkel kunna jämföra sinsemellan produkter för långsiktigt sparande (LS-produkter), fondanknutna försäkringar och direkta fondplaceringar med beaktande av kundens målsättningar och helhetssituation.

Placeringsspecialistexamen

Utöver föregående ska examinandena på ett djupare plan förstå livscykeln för personförsäkringar samt hur ersättningarna och förmånerna bestäms utgående från försäkringsvillkoren. Man ska förstå försäkringsverksamhetens samhälleliga betydelse. Man ska även förstå hushållens sparmotiv samt betydelsen av den sociala trygghet som ges av samhället som förklaring till sparbeteendet.

5.2 Innehållet i kraven

Ämnesområde	Kravnivå	
	APV 1	APV 2
I Försäkring av personrisker	C	B
- Personrisker		
- Social trygghet		
- Behovet av personförsäkringar		
II Personförsäkringar	B	A
- Personförsäkringsprodukter		
- Personförsäkringens livscykel		
- Återköp av livförsäkring		
III Sambandet mellan sparande och social trygghet	C	B
- Sparmotiv		
- Den sociala trygghetens inverkan på hushållens sparbenägenhet		
IV LS-sparande		
-		

5.3 Studiematerial

Examen i placeringsärenden (APV1) och Placerings specialistexamen (APV2)

- Jokela Teemu, Lammi Veera, Lohi Ilkka, Silvola Timo: *Vapaaehtoinen henkilövakuutus*. Finva, 2009, 5:e förnyade upplagan. Följande kapitel: *kapitel 3 Henkilöriskit, kapitel 4 Suomalainen sosiaaliturva, kapitel 5. Henkilövakuutusturvan tarve (inte underkapitel 5.5), kapitel 6 Tuotevalikoima (inte underkapitlen 6.2 och 6.5–6.7), kapitel 8 Henkilövuokituksen elinkaari, kapitel 10 Henkilövakuutusten maksut, säästöt, laskuperusteet ja vastuovelka, kapitel 12 Hyvä vakuutustapa och kapitel 13 Vakuutusyhtiöiden valvonta*. ISBN 978-952-5684-12-4.

Poikonen Piritta, Silvola Timo: *"Eläkesäästäminen"*, Finva 2010. Kirjasta luku 2 Sidottu pitkäaikaissäästäminen ja luku 3 Verokannustetun säästämisen verosäännöt.
ISBN: 978-952-5684-21-6

Sijoitusneuvojan tutkinto (APV2) dessutom

Poikonen Piritta, Silvola Timo: *"Eläkesäästäminen"*, Finva 2010. Luku 1 Eläkesäästämisen tarve, luku 4 Palveluntarjoajan vaihtaminen ja luku 5 PS-säästämisen ja eläkevakuutuksen erot. ISBN: 978-952-5684-21-6

6. LAGSTIFTNING OM TILLHANDAHÅLLANDE AV INVESTERINGSTJÄNSTER, MYNDIGHETSNORMER OCH SJÄLVREGLERING

6.1 Målsättningar

Examen i placeringsärenden

Examinanden ska känna till de procedurregler som gäller tillhandahållande av investeringstjänster: lagstiftning, myndighetsdirektiv och branschens självreglering. Speciell vikt fästs vid de ansvarsförhållanden som gäller tillhandahållande av investeringstjänster.

Placerings specialistexamen

Utöver föregående ska man känna till grunderna för den lagstiftning som definierar beslutsfattandet i aktiebolag. Vid skötsel av kunduppdrag ska man även kunna tillämpa de procedurregler som gäller tillhandahållande av investeringstjänster.

6.2 Innehållet i kraven

Ämnesområde	Kravnivå	
	APV 1	APV 2
I Avtalsrättens grunder	C	B
- Rättshandlingsförmåga		
- Rättshandlingar		
- Ställföreträdarskap		
- Säkerheter		
- Skadestånd		
- Försäkringar		
- Personuppgifter		
II Företagsverksamhet	C	B
- Idka näringsverksamhet		
- Personbolag		
- Aktiebolag		
- Bostadsaktiebolag		
- Andelslag		
- Särskilda bolagsformer		
III Värdepappersmarknadslagen	B	A
- Värdepappersemissioner och informationsskyldighet		
- Insiderregler		
- Offentlig värdepappershandel		
- Värdepappershandel och tillhandahållande av investeringstjänster – god sed vid tillhandahållande av investeringstjänster		
- Avveckling (clearing)		
- Offentligt köpeanbud och inlösningskyldighet		
- Övervakning av värdepappersmarknaden		
- Skadeståndsstadganden		
IV Värdepappersmarknadsbrott	C	B
- Marknadsmisbruk och missbruk av insiderinformation		
- Straffbestämmelser		

V Lagen om värdepappersföretag

C

B

- Allmänna bestämmelser, hur man grundar och äger värdepappersföretag
- Värdepappersföretagets verksamhet
- Bokslut och revision, soliditet och risker
- Ersättningsfonden för investerare
- Särskilda bestämmelser: tystnadsplikt, identifieringsskyldighet, ersättningskyldighet, förvaring av kundmedel
- Straffbestämmelser

6.3 Studiematerial

Examen i placeringsärenden (APV1)

- Hoppu, Esko – Hoppu, Kari: *Kauppa- ja varallisuusoiikeuden pääpiirteet*. WSOY, 2008, 12:e upplagan. Sidorna 19–78, 159–182, 197–252, 273–351 och 385–390. ISBN 9789510327791.
- Börsstiftelsen: *Aktieguide*. Senaste version som finns att tillgå före tentamen. Guiden kan erhållas från Börsstiftelsen eller laddas ned från dess webbplats www.borsstiftelsen.fi > Guider.
- Karjalainen, Jarkko – Laurila, Olli – Parkkonen, Jarmo: *Arvopaperimarkkinlaki*. Talentum, 2008. ISBN 9789521413155.
- Nousiainen, Satu – Sundberg, Sirpa: *Sijoituspalveluopas*. FINVA, 2009. Delarna I och II. ISBN 9789525684179.

Placeringsspecialistexamen (APV2) dessutom

- Nousiainen, Satu – Sundberg, Sirpa: *Sijoituspalveluopas*. FINVA, 2009. Del III. ISBN 9789525684179.

7. BESKATTNING AV PLACERINGAR SAMT FAMILJE- OCH ARVSRÄTTENS GRUNDER

7.1 Målsättningar

Examen i placeringsärenden

Man ska känna till beskattningen av kapitalinkomster, beskattningen av avkastningen på placeringar och försäljningsvinster samt också grunderna i gåvobeskattningen och beskattningen av försäkringsplaceringar och placeringar inom ramen för avtal om långsiktigt sparande (LS-sparande). Man ska även känna till huvudprinciperna för sådan annan lagstiftning som är viktig då kunden fattar placeringsbeslut.

Placerings specialistexamen

Examinanden ska känna till kapitalbeskattningens samt familje- och arvsbeskattningens centrala innehåll med tanke på privatpersoners skatteplanering. Man ska även förstå sambandet mellan beskattningen och familjerätten ur placerarens synvinkel så att man med beaktande av helheten kan vägleda kunden i hennes placeringsbeslut. Dessutom krävs grundkunskaper i beskattningen av näringsverksamhet.

7.2 Innehållet i kraven

Ämnesområde	Kravnivå	
	APV 1	APV 2
I Beskattningens huvuddrag	B	A
- Huvuddragen i beskattning av privatpersoner		
- Beskattning av placeringsintäkter		
- Beskattning av ränteinkomster, fonders avkastningsandelar samt hyresinkomster		
- Beskattning av försäkringsplaceringar och placeringar för långsiktigt sparande		
- Beskattning av överlåtelsevinster och -förluster		
- Ränteavdrag		
- Fastighetsbeskattningens grunder		
- Grunderna för beskattningen av försäljningsinkomst av virke		
- Gåvo- och arvsbeskattningens grunder		
- Skatteplaneringens grunder		
II Skatteplanering för placerare	--	B
- Beskattning av riskförsäkringar		
- Beskattning av spar- och placeringsprodukter		
- Beskattningen av pensions- och placeringsförsäkringar		
- Arvs- och gåvoskatteplanering		
- Beskattning av utländska placeringar		
- Beskattningsförfarande och sökande av ändring		
III Familje- och arvsrättens grunder	C	B
- Förmynderskap		
- Befullmäktigande		
- Rättsprinciper makar emellan		
- Arv och testamente och till dem anknutna rättigheter		
- Boutredning och förvaltning av dödsbo		

7.3 Studiematerial

Examen i placeringsärenden (APV1)

- Börsstiftelsen: *Placerarens skatteguide*. Senaste version som finns att tillgå före tentamen. Guiden kan erhållas från Börsstiftelsen eller laddas ned från dess webbplats www.borsstiftelsen.fi > Guider.
- Finansbranschens Centralförbund: *Perintöikeutta ja perintöverotusta pääpiirteissään*. Nyaste version som finns att tillgå före tentamen. Materialet kan laddas från adressen www.sijoittajapalvelin.net > Opintomateriaali. Guiden finns inte på svenska.
- Hoppu, Esko – Hoppu Kari: *Kauppa- ja varallisuus oikeuden pääpiirteet*. WSOY, 2008. Sidorna 391–416. ISBN 9789510327791. (Anmärkning: Denna upplaga är identisk med upplagan 2007.)
- Poikonen Piritta, Silvola Timo: *"Eläkesäästäminen"*, Finva 2010. Kirjasta luku 3 Verokannustetun säästämisen verosäännöt. ISBN: 978-952-5684-21-6

Placeringsspecialistexamen (APV2) dessutom

- Ossa, Jaakko: *Perheen omaisuuden verosuunnittelu*. WSOY, 2007. ISBN 9789510331729.
- Kivioja, Päivi – Niiranen, Ville – Kontkanen, Erkki: *Verotus – vakuutukset, säästäminen ja sijoittaminen*. FINVA, 2007. Kapitlen 1–3 och 5–6. ISBN 978-952-5684-04-9.

BILAGA 1

KRAVNIVÅERNA FÖR EXAMINA INOM SEKTORN FÖR INVESTERINGSTJÄNSTER

Den kognitiva kunskapsnivå som krävs för olika delmoment av Finansbranschens Centralförbunds examina inom sektorn för investeringstjänster bestäms utgående från följande fyra nivåer. Tentamensuppgifterna utarbetas i enlighet med denna klassificering. Syftet med denna beskrivning av kravnivåerna är att underlätta förberedelsearbetet inför tentamen samt att bistå vid planeringen av förberedande kursprogram. Kravnivåerna anger maximinivån. Uppgifterna kan även vara lättare än vad som här angivits. Kravnivåerna är:

- A-nivån, dvs. analysnivån**
- B- nivå, dvs. tillämpningsnivån**
- C- nivå, dvs. förståelsenivån**
- D- nivå, dvs. minnesförmåga**

Syftet med kravnivåspecifikationen är att hjälpa tentanden särskilja mindre viktigt material från det centrala materialet. De olika nivåerna bestämmer dock inte typen av tentamensfråga.

BESKRIVNING AV NIVÅERNA

A-nivån: analys. Med uppgifter på analysnivån mäts djupare kunskap på det givna ämnesområdet. För att lösa uppgiften bör man kunna ställa upp problemet i mindre delfrågor, lösa dessa och kunna dra de rätta slutsatserna för att lösa helhetsproblemet.

Exempeluppgifter på A-nivån:

Anta att räntekurvan är avtagande. Vad säger detta om marknadens inflationsförväntning? (Öppen fråga, begränsat svarsutrymme.)

Rätt eller fel: Vinsten per aktie i två företag är lika stor. Företagen är också i andra avseenden lika. Påstående: Det företag vars beta (risknivå) är högre har ett högre p/e -tal.

B-nivån: tillämpning. Med uppgifter på B-nivån mäts förmåga att tillämpa den information som getts om ett specifikt ämnesområde på givna problem. Uppgifterna kräver förmåga att använda teorier i typiska valsituationer.

Exempeluppgifter på B-nivån:

Definiera värdepapperisering (securitization) och nämn dess fördelar. (Öppen fråga, begränsat svarsutrymme.)

Om man placerar lika mycket i två aktier (t.ex. Uponor och Outokumpu) fås portfölj-avkastningen som medelvärdet av de två aktiernas individuella avkastningar, medan risken mätt med volatilitet är lägre än medelvärdet av aktiernas enskilda volatiliteter.

Rätt / fel?

Placeringsfondens X avkastning under undersökningsperioden var 15 %, beta 1,2 och volatilitet 20 %. Vilket av följande alternativ är värdet på fondens Treynorindex? Marknadsindexets avkastning under samma period var 12 % medan den riskfria avkastningen var 6 %.

- a) 0,025
- b) 0,075
- c) 0,150
- d) 0,450

Den finländska aktieägaren A får ur ett svenskt börsbolag en utdelning om 1 000 euro. Sverige uppbär en 15 procents källskatt på utdelningen. I Finland måste A ytterligare betala en skatt om 29 procent. Av utdelningen på 1 000 euro erhåller A 560 euro netto.

Rätt / fel?

C-nivån: förståelse. Med uppgifter på C-nivån mäts förståelse av orsaks–verkan -samband, verksamhet och andra liknande samband.

Exempeluppgifter på C-nivån:

P/E-talet 55 berättar bland annat att aktiepriset är 55-falt bolagets bokföringsmässiga substansvärde.

Rätt / fel?

Obligationer är lån vars värde stiger då räntorna stiger.

Rätt / fel?

D-nivån: minnesförmåga och förmåga att känna igen. På denna nivå förutsätts att man kommer ihåg begrepp eller definitioner. Uppgifter på denna nivå kan fråga efter givna begrepp, definitioner, termer eller enskilda fakta.

Exempeluppgifter på D-nivån:

Bankcertifikat är skuldebrev emitterade av företag.

Rätt / fel?

På handel utanför börsen uppbärs en överlåtelseskatt om 1,6 procent.

Rätt / fel?

Volatilitet är ett begrepp som på finansmarknaden står för

- a) avkastningarnas medelvärde
- b) avkastningarnas standardavvikelse
- c) prisernas medelvärde
- d) prisernas standardavvikelse

BILAGA 2

TIPS FÖR ATT ANSKAFFA STUDIEMATERIAL

Kommentarerna avseende det svenskspråkiga materialet baserar sig på situationen i februari 2009.

Helsingforsbörsens guider ”Opi optiot” och ”Opi Osakkeet” (enbart på finska)

Guiderna kan avhämtas från informationsdisken vid Nasdaq OMX, Fabiansgatan 14 eller genom att ringa till Nasdaq OMX (09) 616 67 377.

Opi osakkeet -självstudiematerial / 30 € (inkl. mvs.)
+ Nasdaq OMX står för postningskostnaderna

Opi optiot -självstudiematerial / 30 € (inkl. mvs.)
+ Nasdaq OMX står för postningskostnaderna

Beställningen kan även skickas till e-postadressen koulutus@nasdaqomx.com. Böckerna sänds på postförskott.

Placeringsfondsguiden och Placerarens skatteguide

Dessa guider kan laddas ned från Börsstiftelsens webbplats www.borsstiftelsen.fi > Guider. Man kan också ringa Börsstiftelsen på numret 010 820 7500. De avgiftsfria guiderna kan även avhämtas från informationsdisken vid Nasdaq OMX, Fabiansgatan 14.

Notera: Ge akt på att den nyaste versionen nödvändigtvis inte alltid finns att tillgå på svenska. Datum finns angivna på guiderna. Kolla att den finska guiden inte är nyare. Detta är speciellt viktigt för *Placerarens skatteguide* eftersom skattelagstiftningen kan ha ändrats.

Börsstiftelsens representant låter meddela följande: ”Den svenska guiden börjar översättas till svenska när vi har den sista versionen av den finska klar. Då går den finska direkt till tryckeriet [...] Det blir alltså ett litet glapp mellan de två versionerna, men jag tror inte det har praktisk betydelse för någon.”

Övriga böcker

Bokhandlar